

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені ІВАНА ФРАНКА
Кафедра кримінального процесу і криміналістики

Затверджено
на засіданні кафедри кримінального
процесу і криміналістики юридичного
факультету Львівського національного
університету імені Івана Франка
(протокол № 1 від 29 серпня 2023 року)

Завідувач кафедри _____ проф. Бобечко Н.Р.

Силабус навчальної дисципліни

**«АЛЬТЕРНАТИВНЕ ВИРІШЕННЯ КРИМІНАЛЬНИХ
ПРАВОПОРУШЕНЬ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ»**

освітньо-професійна програма	«Право»
рівень вищої освіти	другий (магістерський)
код та назва галузі знань	08 «Право»
код та назва спеціальності	081 «Право»
вид дисципліни, шифр	вибіркова ВК 4.1

Юридичний факультет

Силабус спеціального курсу
«АЛЬТЕРНАТИВНІ СПОСОБИ ВИРІШЕННЯ КРИМІНАЛЬНИХ
ПРАВОПОРУШЕНЬ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ»
2023/2024 навчального року

Назва курсу	Альтернативні способи вирішення кримінальних правопорушень у кримінальному провадженні
Адреса викладання курсу	Юридичний факультет, кафедра кримінального процесу і криміналістики: 79000, м. Львів, вул. Січових Стрільців, 14.
Факультет та кафедра	Юридичний факультет, кафедра кримінального процесу і криміналістики
Галузь знань та назва спеціальності	Галузь знань 08 «Право» Спеціальність 081 «Право»
Викладач курсу	Нор Василь Тимофійович, доктор юридичних наук, професор, дійсний член (академік) НАПрН України, професор кримінального процесу і криміналістики
Контактна інформація викладача	vasyl.nor@lnu.edu.ua https://law.lnu.edu.ua/employee/nor-vasyl-tymofijovych Кафедра кримінального процесу і криміналістики, кім. 517
Консультації з курсу проводяться	За розкладом перебування на кафедрі. Консультації в день проведення лекційних (практичних) занять відбуваються за попередньою домовленістю. Також можливі он-лайн консультації через Zoom або подібні ресурси. Для погодження часу он-лайн консультацій слід писати на Viber чи електронну пошту викладача.
Сторінка курсу	https://law.lnu.edu.ua/course/al-ternatyvni-sposoby-vyrishennia-kryminalnykh-pravoporushen-u-kryminal-nomu-provadženni
Мова викладання	Українська
Інформація про курс	Зміст курсу сформований для надання магістрантам знання правової догми, теорії (доктрини) та практики відновного судочинства – альтернативних каральним способом вирішення кримінальних правопорушень. Курс має своїм завданням з'ясувати генезу відновного судочинства, різні способи (форми) його реалізації як у вітчизняному так і зарубіжному законодавстві та практиці, різні програми, їх побудову та можливості реалізації.
Коротка анотація курсу	Курс «Альтернативні способи вирішення кримінальних правопорушень у кримінальному провадженні» читається для студентів-магістрантів зі спеціальності 081 – «Право» в обсязі 4-х кредитів (за Європейського кредитно-трансферною системою ECTS),
Мета та цілі курсу	Метою вивчення названого курсу є ґрунтовне засвоєння нормативного регулювання, доктрини і практики альтернативних способів вирішення кримінальних правопорушень через призму відновного правосуддя на відміну від традиційного (карального), що стало трендом у за останні десятиріччя у європейській (та і світовій) правовій системі; ознайомлення з моделями програм відновного правосуддя, їх генезою, способами їх реалізації на практиці; засвоєнням вітчизняного нормативного регулювання та набуття практичних навичок їх процесуального оформлення. Дисципліна «Альтернативні способи вирішення кримінальних правопорушень у кримінальному провадженні» спрямована на формування таких <i>компетентностей</i> :

	<p>– СК6. Здатність обґрунтовувати та мотивувати правові рішення про проведення процесуальних дій, що стосуються доказування, давати розгорнуту юридичну аргументацію правової позиції під час досудового розслідування та судового розгляду кримінального провадження;</p> <p>– СК11. Здатність критично оцінювати ефективність представництва і захисту прав, свобод та інтересів клієнтів захисником, представником потерпілого цивільного позивача, цивільного відповідача, представником юридичної особи, щодо якої здійснюється провадження під час доказування;</p> <p>– СК15. Здатність самостійно готувати проекти актів правозастосування, що стосуються доказування, підсумкові рішення, враховуючи вимоги щодо їх законності, обґрунтованості та вмотивованості.</p>
<p>Література для вивчення курсу</p>	<p style="text-align: center;">Основна література:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Науково-практичний коментар до Кримінального процесуального кодексу України від 13 квітня 2012 року / за ред. О.А. Банчука, Р.О. Куйбіди, М.І. Хавронюка. Х.: Фактор, 2013. 1072 с. 2. Кримінальний процесуальний кодекс України. Науково-практичний коментар: у 2 т. Т.1. / за заг. ред. В. Я. Тація, В. П. Пшонки, А. В. Портнова. Х.: Право, 2012. 768 с. 3. Кримінальний процесуальний кодекс України. Науково-практичний коментар / за ред. Гончаренка В.Г., Нора В.Т., Шумила М. Є. К.: Юстиніан, 2012. 1224 с. 4. Кримінальний процесуальний кодекс України. Науково-практичний коментар / за ред. Ківалова С. В., Міщенко С. М., Захарченка В. Ю. Харків: Одисей, 2013. 1104 с. 5. Альтернативні способи вирішення спорів у кримінальному провадженні / Волкотруб С. Г., Крушинський С. А., Луцик В. В. та ін.; під ред. У. Гелльманна, В. В. Луцика. Хмельницький: Хмельницький університет управління та права, 2015. 204 с. 6. Землянська В. В. Відновне правосуддя в кримінальному процесі України. К.: Видав. Захаренко В. О., 2008. 200 с. <p style="text-align: center;">Допоміжна література:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Губська О. А. Звільнення від кримінальної відповідальності за новим КПК: монографія. К.: ІНТЕРСЕРВІС, 2013. 155 с. 2. Добровольська О. Г. Становлення та розвиток інституту кримінального провадження на підставі угод. <i>Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Юриспруденція.</i> 2013. Вип. 5. С. 269-272. URL: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Nvmgu_jur_2013_5_61.pdf 3. Дьомін Ю. Інститут угод у кримінальному провадженні: важливі аспекти правозастосування. <i>Вісник Національної академії прокуратури України.</i> 2013. № 4. С. 11-19. URL: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Vnapu_2013_4_4.pdf 4. Леоненко М. І., Коцар А. О. Кримінальне провадження на підставі угод: Україна і зарубіжний досвід. <i>Держава та регіони. Сер.: Право.</i> 2013. № 2. С. 153-156. URL: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/drp_2013_2_31.pdf 5. Нестор Н. В. Поняття, принципи та форми відновного правосуддя. <i>Форум права.</i> 2010. № 2. С. 330-333. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/FP_index.htm_2010_2_52 6. Леоненко І. В. Процесуальний порядок звільнення від кримінальної відповідальності на підставах, передбачених

Особливою частиною Кримінального кодексу України: автореф. дис. канд. юрид. Наук: 12.00.09 / Леоненко І. В. ; Нац. акад. внутр. справ. Київ, 2014. 20 с.

7. Шкелебей В. А. Проблеми закриття кримінального провадження у зв'язку зі звільненням особи від кримінальної відповідальності. *Форум права*. 2012. № 4. С. 1080-1085. URL: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/FP_index.htm_2012_4_181.pdf
8. Шкелебей В.А. Процесуальні засади звільнення особи від кримінальної відповідальності у зв'язку з дійовим каяттям та примиренням винного з потерпілим : автореф. дис.... канд. юрид. наук : 12.00.09 / Шкелебей Вікторія Анатоліївна ; Нац. акад. внутр. справ. К., 2013. 18 с.
9. Strang, H. (1999b). Restorative justice: current developments and research findings. In Proceedings of the Australian Institute of Criminology Symposium on Crime. Australian Institute of Criminology, Canberra.
10. Zehr, H (2002) The Little Book of Restorative Justice, Good Books, Intercourse, Pennsylvania.
11. Johnstone, G (ed) (2003) A Restorative Justice Reader –Texts, sources, context, Willan Publishing, Cullompton, Devon.
12. Wynne, J (2000), “Victim-Offender Mediation in Practice”, in Liebmann, M (2000), Mediation in Context, Jessica Kingsley Publishers, London.
13. Griffiths, C. (1999). The victims of crime and restorative justice: the Canadian experience. *International Review of Victimology*, 6, 279-294.
14. Roach, K. (2000). Changing punishment at the turn of the century: restorative justice on the rise. In Miller, S. and Roach, K., eds., Changing punishment at the turn of the century: finding the common ground. *Canadian Journal of Criminology*, 42, 249-280.
15. Walther, S. (2000). Reparation in the German criminal justice system: what is and what remains to be done. *International Review of Victimology*, 7, 265-280.
16. Umbreit, M. and Greenwood, J. (1998). National Survey of Victim Offender Mediation Programs in the US. University of Minnesota: Center for Restorative Justice and Peacemaking.
17. Braithwaite, J. (1999). Restorative justice: assessing an immodest theory and a pessimistic theory. In *Crime and Justice: A Review of Research*, Tonry, M, ed., 25. U of Chicago Press.
18. Daly, K. (2000). Revisiting the relationship between retributive and restorative justice. In *Restorative Justice: Philosophy to Practice*, Strang, H. and Braithwaite, J., eds.), 33-54. Ashgate.
19. Van Ness, D.W. (1997) “Perspectives on Achieving Satisfying Justice: Values and Principles of Restorative Justice.” *The ICCA Journal on Community Corrections* 7(1): 7–12.
20. Zehr, H. (1997) “Restorative Justice: The Concept.” *Corrections Today* 59(7): 68–70.
21. Zehr, H., and H. Mika. (1997) *Fundamental Concepts of Restorative Justice*. Akron, PA: Mennonite Central Committee.
22. Heather Strang and John Braithwaite (Eds.). 2000. *Restorative Justice: From Philosophy to Practice*. Aldershot: Dartmouth. (Ch. 4, pp. 55 76.)

Інформаційні ресурси в Інтернеті:

1. www.court.gov.ua – офіційний веб портал судової влади в Україні

	<ol style="list-style-type: none"> 2. www.gp.gov.ua – офіційний вебсайт Офісу Генерального прокурора 3. www.minjust.gov.ua – офіційний вебсайт Міністерства юстиції України 4. www.mvs.gov.ua – офіційний вебсайт Міністерства внутрішніх справ України 5. www.nbuv.gov.ua – сайт Національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського 6. www.reyestr.court.gov.ua – Єдиний реєстр судових рішень 7. www.zakon5.rada.gov.ua/laws – законодавство України.
Тривалість курсу	120 годин
Обсяг курсу	Для денної форми навчання: 32 години аудиторних занять, з яких 16 годин лекцій, 16 годин практичних занять та 88 годин самостійної роботи. Для заочної форми навчання: 16 годин аудиторних занять, з яких 8 годин лекцій, 8 годин практичних занять та 104 години самостійної роботи.
Очікувані результати навчання	<p>Після завершення курсу студент-магістрант буде:</p> <p style="text-align: center;">знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> – суть та завдання відновного правосуддя і його доктрину; – засади та типові моделі програм відновного правосуддя у різних правих системах; – способи (форми) реалізації відновного правосуддя у вітчизняному кримінальному провадженні: нормативне регулювання, їх теорію, практичну реалізацію; <p style="text-align: center;">вміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> – аналізувати правові та психологічні підходи щодо можливості реалізації альтернативних способів вирішення кримінальних деліктів у конкретних правових ситуаціях; – використовувати набуті знання та навички для реалізації передбачених чинним законодавством форм відновного правосуддя; – складати передбачені кримінальним процесуальним законодавством процесуальні акти для реалізації всіх можливих форм альтернативного (відновлювального) вирішення кримінальних деліктів.
Ключові слова	Відновне правосуддя, альтернативні способи вирішення кримінальних правопорушень, програми відновного правосуддя щодо кримінальних правопорушень.
Формат курсу	Відповідно до форми навчання – денна; заочна.
Теми курсу	<p>Тема 1. Поняття та процесуальні передумови застосування альтернативних способів вирішення кримінально-правових конфліктів.</p> <p>Тема 2. Типові моделі альтернативних способів вирішення кримінально-правових конфліктів у зарубіжних державах.</p> <p>Тема 3. Звільнення від кримінальної відповідальності як альтернатива кримінальному покаранню.</p> <p>Тема 4. Угоди в кримінальному провадженні.</p> <p>Тема 5. Відмова від обвинувачення як спосіб вирішення кримінально-правових конфліктів.</p>
Підсумковий контроль. Форма	Залік у кінці семестру Комбінований
Пререквізити	Для вивчення і засвоєння знань курсу здобувачі відповідного кваліфікаційного-освітнього рівня потребують базових знань з

	кримінального матеріального та процесуального прав, кримінології, юридичної психології, правової соціології та етики.
Навчальні методи та техніки, які виконуватимуться під час викладання курсу	Лекції-бесіди зі всіх тем курсу; презентації під час їх проведення; моделювання різних правових ситуацій; обмін думками під час усних виступів, виконання письмових завдань (есе, рефератів, узагальнень практики).
Необхідне обладнання	Для вивчення курсу немає потреби у співавторстві та використанні спеціального програмного забезпечення. Достатньо загально важливих програм і операційних систем (комп'ютерної презентації з перенесенням на екран, роздаткового матеріалу (схем, тез, порівняльних таблиць, тощо).
Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)	Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою. Бали нараховуються за наступним співвідношенням: <ul style="list-style-type: none"> – активність на практичному занятті: 25% остаточної оцінки – 25 балів; – письмова правова позиція: 25% остаточної оцінки – 25 балів; – усний виступ з промовою, участь у дебатах: 25% остаточної оцінки – 25 балів; – підготовка есе на задану тему: 25% остаточної оцінки – 25 балів. Підсумкова максимальна кількість балів: 100 балів.
Політика навчальної дисципліни	<p>Письмові роботи. Очікується, що студенти виконають декілька видів письмових робіт (есе, проєкт процесуального документа, письмова правова позиція, конспект промови).</p> <p>Академічна доброчесність. Очікується, що роботи студентів будуть їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел, списування, втручання в роботу інших студентів становлять, але не обмежують, приклади можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі студента є підставою для її незарахування викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману.</p> <p>Відвідання занять та активність у аудиторії є важливою складовою навчання. Очікується, що всі студенти відвідають усі лекції і практичні заняття курсу. Студенти мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. У будь-якому випадку студенти зобов'язані дотримуватися усіх строків визначених для виконання усіх видів письмових робіт, передбачених курсом.</p> <p>Література. Уся література, яку студенти не зможуть знайти самостійно, буде надана викладачем виключно в освітніх цілях без права її передачі третім особам. Студенти заохочуються до використання також й іншої літератури та джерел, яких немає серед рекомендованих.</p> <p>Політика виставлення балів. Враховуються бали, набрані на практичних заняттях, за виконання письмових робіт, виступах із промовами, участі у дебатах та ін. При цьому обов'язково враховуються присутність на заняттях та активність студента під час практичного заняття; недопустимість пропусків та запізнь на заняття; користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття в цілях, не пов'язаних з навчанням; списування та плагіат; несвоєчасне виконання поставленого завдання і т. ін.</p> <p>Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються.</p>

**Перелік питань
до заліку**

1. Поняття та завдання відновного правосуддя. Характерні ознаки програм відновного правосуддя.
2. Основні моделі програм відновного правосуддя.
3. Основні принципи застосування програм відновного правосуддя Організації Об'єднаних Націй.
4. Поняття звільнення від кримінальної відповідальності. Правові підстави та порядок такого звільнення.
5. Звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку з дійовим каяттям. Поняття, умови, порядок та правові наслідки.
6. Звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку з примиренням винного з потерпілим. Умови та порядок такого звільнення.
7. Звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку з передачею особи на поруки. Умови, порядок та строки передачі на поруки.
8. Звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку зі зміною обстановки. Умови та порядок звільнення.
9. Звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку із закінченням строків давності, обсяги цих строків, початковий момент перебігу давності і кінцевий момент обчислення строків давності. Зупинення перебігу давності. Момент відновлювання перебігу давності у цих випадках.
10. Питання про застосування давності до особи, що вчинила особливо тяжкий злочин, за який згідно із законом може бути призначене довічне позбавлення волі, а також до особи, що вчинила злочин проти миру та безпеки людства.
11. Поняття та вид угод у кримінальному провадженні. Загальні питання.
12. Процесуальний порядок ініціювання та укладення угод.
13. Обставини, що враховуються прокурором при укладенні угоди про визнання винуватості.
14. Зміст угод про примирення.
15. Зміст угоди про визнання винуватості.
16. Наслідки укладення та затвердження угоди.
17. Порядок судового провадження на підставі угоди.
18. Наслідки невиконання угоди.
19. Сутність та види відмови прокурора від підтримання публічного обвинувачення в суді.
20. Підстави відмови прокурора від підтримання публічного обвинувачення в суді.
21. Природа та види правових наслідків відмови прокурора від підтримання публічного обвинувачення в суді.
22. Правові наслідки відмови прокурора від підтримання публічного обвинувачення в суді для суду та прокурора.
23. Правові наслідки відмови прокурора від підтримання публічного обвинувачення в суді для потерпілого.
24. Правові наслідки відмови прокурора від підтримання публічного обвинувачення в суді для обвинуваченого.
25. Процесуальне оформлення відмови прокурора від підтримання публічного обвинувачення.
26. Сутність та види відмови потерпілого від підтримання обвинувачення.
27. Відмова потерпілого у справах приватного та публічного обвинувачення.

	28. Наслідки відмови потерпілого від підтримання обвинувачення. 29. Закон України «Про медіацію». Загальна характеристика. 30. Медіація у кримінальному провадженні за Законом України «Про медіацію».
Опитування	Анкету-оцінку з метою оцінювання змісту та якості викладання курсу надається після завершення екзамену.

Керівник курсу

проф. Нор В. Т.